

The Worldviews of Tai Lue in Ban Nayang Tai
Nambak District, Luang Prabang Province, Laos:
Perspectives from Tales, Legends, and Narrative Stories

โลกทัศน์ชาวไทลื้อ บ้านนายางใต้ เมืองน้ำบัก
แขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว:
มุมมองจากนิทาน ตำนานและเรื่องเล่า

สมัย วรรณอุดร¹

Smai Wannaudorn

E-mail: smai.w@msu.ac.th

เฉลิมศักดิ์ บุตรพวง²

Chalermasuk Boodphuang

พอน เฟ็งป็นยา³

Phone Phengphanya

โพทอง ซาท้าม่า⁴

Phothong Sathamma

Received: August 16, 2024

Revised: October 25, 2024

Accepted: October 29, 2024

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Assistant Professor, Department of Thai and Oriental Languages, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Mahasarakham University

²อาจารย์ ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Lecturer, Department of Thai and Oriental Languages, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Mahasarakham University

³อาจารย์ ภาควิชาภาษาและวรรณคดีลาว คณะภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุพานวง แขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว
Lecturer, Department of Lao Language and Literature, Faculty of Linguistics, Souphanouvong University,
Luang Prabang Province, Lao PDR

⁴อาจารย์ภาควิชาภาษาและวรรณคดีลาว คณะภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุพานวง แขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว
Lecturer, Department of Lao Language and Literature, Faculty of Linguistics, Souphanouvong University,
Luang Prabang Province, Lao PDR

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง โลกทัศน์ชาวไทลื้อบ้านนาียงใต้ เมืองน้ำบัก แขวงหลวงพระบาง: มุมมองจากนิทาน ตำนานและเรื่องเล่า มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโลกทัศน์ชาวไทลื้อบ้านนาียงใต้ เมืองน้ำบัก แขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว จากนิทาน ตำนานและเรื่องเล่าที่สะท้อนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ โดยศึกษาข้อมูลจากนิทาน 9 เรื่อง ตำนาน 7 เรื่อง และเรื่องเล่า 14 เรื่อง รวม 30 เรื่อง ที่ได้จากการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์ และจากเอกสารที่มีการบันทึกไว้ นำข้อมูลมาแปลเป็นภาษาไทยแล้วศึกษาวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดโลกทัศน์ ผลการศึกษาพบโลกทัศน์ 5 ด้าน ได้แก่ 1) โลกทัศน์ด้านความเชื่อ ได้แก่ โลกทัศน์เกี่ยวกับความเชื่อดั้งเดิม โลกทัศน์เกี่ยวกับความเชื่อทางพุทธศาสนา โลกทัศน์เกี่ยวกับความเชื่อทางไสยศาสตร์ และโลกทัศน์เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องลางร้าย 2) โลกทัศน์ด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ โลกทัศน์เกี่ยวกับการแต่งงาน โลกทัศน์เกี่ยวกับการเป็นพลเมืองที่ดี โลกทัศน์เกี่ยวกับความสามัคคีในชุมชน และโลกทัศน์เกี่ยวกับการค้าขายแลกเปลี่ยน 3) โลกทัศน์ด้านค่านิยม ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับการทำบุญเพื่อให้หลุดพ้นจากการตกนรก ค่านิยมเกี่ยวกับการทำบุญเพื่อให้สัตว์พาขึ้นสวรรค์ และค่านิยมเกี่ยวกับการมีความเสมอภาคระหว่างผู้ชายผู้หญิง 4) โลกทัศน์ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ โลกทัศน์เกี่ยวกับป่าไม้คือแหล่งหาอาหารที่สำคัญ โลกทัศน์เกี่ยวกับแหล่งน้ำคือภูมิศาสตร์ที่สำคัญต่อการตั้งถิ่นฐาน และโลกทัศน์เกี่ยวกับสัตว์ผู้กตัญญูกตเวที และ 5) โลกทัศน์ด้านภูมิจักรวาล ได้แก่ โลกทัศน์เกี่ยวกับนรก สวรรค์ และโลกทัศน์เกี่ยวกับพระจันทร์และดวงดาว

คำสำคัญ: นิทาน ตำนาน เรื่องเล่า โลกทัศน์ ไทลื้อบ้านนาียงใต้

Abstract

This research article titled “Worldviews of the Tai Lue in Ban Nayang Tai, Nambak District, Luang Prabang Province, Laos: Perspectives from Tales, Legends, and Narrative Stories” aims to explore the worldviews reflected in the tales, legends, and narrative stories of the Tai Lue people of Ban Nayang Tai, Nambak District, Luang Prabang Province in Laos. The data were collected from 30 stories, including 9 tales, 7 legends, and 14 narrative stories. These stories were gathered through fieldwork and documented records, translated into Thai, and analyzed using the concept

of worldviews. The study identified five key aspects of the Tai Lue worldviews: beliefs, which include traditional beliefs, Buddhist beliefs, beliefs in superstitions and beliefs in bad omen; society and culture, which encompass views on marriage, good citizenship, community unity, and trade and exchange practices; values, which include merit-making practices to escape from hell, merit-making practices with animals to help individuals reach heaven, and gender equality between men and women; nature and the environment, highlighting the importance of forests as a food source, water sources as critical for settlement, and the reverence for animals that show a sense of gratitude; and lastly, the universe, which includes views on hell, heaven, the moon, and stars.

Keywords: Tales, Legends, Narrative Stories, Worldviews, Tai Lue in Ban Nayang Tai

บทนำ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นประเทศที่มีกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลาย กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ เป็นอีกหนึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีบทบาทในลาว ซึ่งได้อพยพเคลื่อนย้ายมาจากจากสิบสองปันนาของจีนได้เข้ามาตั้งชุมชนอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ บริเวณภาคเหนือของลาว โดยเฉพาะในแขวงหลวงพระบางมีชุมชนไทลื้อหลายแห่ง กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ บ้านนาียง ทั้งบ้านนาียงเหนือและบ้านนาียงใต้ เมืองน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์มายาวนาน ดังที่ Chantawangso (2017) กล่าวถึงประวัติบ้านนาียงเหนือ บ้านนาียงใต้และกลุ่มนาียงว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อบ้านนาียง ทั้งบ้านนาียงเหนือและบ้านนาียงใต้ได้อยู่อาศัยในบริเวณนี้มานานกว่า 800 ปี มีลักษณะเป็นชุมชนขนาดใหญ่ และมีการขยายชุมชนออกไปรอบข้าง โดยตั้งบ้านเรือนกระจายอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำอู ประชาชนส่วนใหญ่อยังคงพูดภาษาไทลื้อและยึดถือประเพณีที่มีมาแต่โบราณ โดยเฉพาะบ้านนาียงใต้ที่ยังคงสืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิมได้มากที่สุดกว่าชุมชนกลุ่มนาียงอื่น ดังนั้น กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อบ้านนาียงใต้ เมืองน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง จึงเป็นกลุ่มที่มีประวัติศาสตร์มายาวนาน มีอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของผู้คนกลุ่มอื่น ๆ เป็นอย่างดีและพยายามรักษา อัตลักษณ์ของตนไว้ไม่ให้สูญหายไป เช่น ลักษณะบ้านเรือน

ที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งกาย ประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อ นอกจากนี้ยังมีวรรณกรรม นิทาน ตำนานที่มีลักษณะเฉพาะที่ได้สร้างสรรค์และเล่าสืบทอดปากต่อปากกันมาเพื่อใช้ในชุมชนตนเอง จากการสัมภาษณ์ Humphan Pailawan (personal communication, August 25, 2022) พนักงานสำนักงานแถลงข่าว วัฒนธรรมและท่องเที่ยว เมืองน้ำบากล ได้ให้ข้อมูลว่า วรรณกรรมพื้นเมืองของชนเผ่าลื้อเมืองน้ำบากล จะมีนิทานที่สร้างและสืบทอดโดยประชาชนเผ่าไทลื้อตั้งแต่อดีต เป็นเรื่องเล่าตำนานที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิตประจำวัน ความเชื่อ จารีตประเพณี พิธีกรรม เป็นต้น โดยเล่าผ่านอัตลักษณ์ของชนเผ่าไทลื้อเมืองน้ำบากลเอง ซึ่งเป็นวรรณกรรมที่มีอิทธิพลต่อชนเผ่าไทลื้อเมืองน้ำบากลเป็นอย่างมาก เพราะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนโดยเฉพาะเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับประเพณีพิธีกรรมของชุมชน

นิทาน ตำนานและเรื่องเล่าของท้องถิ่นนั้น ถือว่าเป็นข้อมูลคติชนหรือข้อมูลทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่ปรากฏอยู่คู่ท้องถิ่นนั้น ๆ ในฐานะที่เป็นวรรณกรรมท้องถิ่นหรือวรรณกรรมพื้นบ้านที่มีการถ่ายทอดสืบทอดต่อกันมาและเป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ในทุกยุคทุกสมัย ดังที่ Anantasan (2000, p. 394) กล่าวว่า วรรณกรรมเป็นผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้นมา มีกระบวนการของการสื่อสาร การหมุนเวียน และแพร่หลายอยู่ในท่ามกลางกลุ่มคนพื้นบ้านมาเป็นเวลาช้านาน มีการเล่าสู่กันฟังจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่ง จากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง วรรณกรรมพื้นบ้านประกอบด้วยเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผู้คนเล่าสู่กันฟัง เปรียบเสมือนกับบันทึกของสังคมมนุษย์ที่ทำให้มองเห็นสภาพของสังคมได้ชัดเจน นอกจากนี้นิทาน ตำนานและเรื่องเล่าของแต่ละชุมชนและสังคมยังมีเนื้อหาหลากหลาย มีรูปแบบแตกต่างกันอย่างหลากหลาย ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นหรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นเจ้าของนิทานหรือตำนานนั้น ๆ การศึกษานิทาน ตำนานและเรื่องเล่าในฐานะที่เป็นวรรณกรรมจะทำให้เข้าใจสังคมวัฒนธรรมของชนกลุ่มนั้น ๆ ได้ชัดเจน ดังที่ Wongkul (1997, p. 1) ที่กล่าวว่า การศึกษาหรืออ่านวรรณกรรมแต่ละเรื่องทำให้ผู้อ่านมองเห็นสภาพสังคม วัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจของยุคสมัยที่ผู้ประพันธ์ได้สะท้อนผ่านมุมมองของตนออกมา รวมทั้งทำให้ผู้อ่านเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้คนที่มีต่อสภาพการณ์เหล่านั้นด้วย ดังนั้น อาจถือได้ว่านิทาน ตำนานและเรื่องเล่า เป็นเครื่องมือที่ใช้สะท้อนสภาพชีวิตและจินตนาการของผู้คนในแต่ละสังคมได้อีกประการหนึ่ง เพราะเป็นผลผลิตที่เกิดมาจากตัวแทนส่วนหนึ่งของความคิด ค่านิยม โลกทัศน์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนหรือกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ

อนึ่ง การศึกษาวรรณกรรมมุขปาฐะประเภทนิทาน ตำนานและเรื่องเล่า ในฐานะเป็นข้อมูลคติชนของชุมชนนอกจากจะเห็นว่าเป็นสิ่งที่มีบทบาทหน้าที่ในสังคมมนุษย์และยังคงมีอิทธิพลต่อผู้คนนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะการให้ความสำคัญ สนุกสนานเพลิดเพลินซึ่งดูเหมือนจะเป็นบทบาทหน้าที่หลักของวรรณกรรมนิทาน รวมถึงตำนานและเรื่องเล่าแล้ว เมื่อพิจารณาดูโดยละเอียดแล้วจะปรากฏให้เห็นสังคม วัฒนธรรมที่สำคัญต่อของชุมชนด้วย และเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับชุมชนมาอย่างยาวนาน แม้ว่า สังคมปัจจุบันจะมีความเจริญทั้งทางด้านเทคโนโลยีและผู้คนมีการศึกษามากขึ้น ทำให้ สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญน้อยลงก็ตาม แต่การศึกษานิทาน ตำนานและเรื่องเล่าจะช่วยให้มีความเข้าใจสังคมวัฒนธรรม เข้าใจโลกทัศน์อันเป็นสารหรือสาระสำคัญที่บรรพบุรุษได้ ส่งผ่านมาจากนิทาน ตำนานและเรื่องเล่าพื้นบ้านของชุมชนนั้น ๆ ซึ่งเป็นเป็นแนวทาง เชื่อมโยงไปสู่การรับรู้และเข้าใจรากเหง้าแห่งวัฒนธรรมของตนเองได้เป็นอย่างดี เพราะ นิทาน ตำนานและเรื่องเล่า เป็นการเล่าเรื่องที่เกิดจากจินตนาการและแฝงนัยเชื่อมโยง กับความคิดของผู้คนที่มองสิ่งรอบข้างตัวเอง รวมถึงภาพของสังคมวัฒนธรรม วิถีชีวิต ของผู้คน ดังนั้น นิทาน ตำนานและเรื่องเล่า จึงสามารถเป็นเครื่องมือที่ใช้สะท้อนสภาพ วิถีชีวิต คติความเชื่อและจินตนาการของผู้คนในแต่ละสังคมได้เป็นอย่างดี

ด้วยความสำคัญของนิทาน ตำนานและเรื่องเล่าดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาโลกทัศน์ของชาวไทลื้อบ้านนาียงใต้ เมืองน้ำบัก ที่สะท้อนให้เห็นผ่านนิทาน ตำนานและเรื่องเล่าที่มีการเล่าขานกันอยู่ในชุมชนในปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้มีความเข้าใจโลกทัศน์ วิถีชีวิต ค่านิยม คติความเชื่อของชาวไทลื้อบ้านนาียงใต้ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

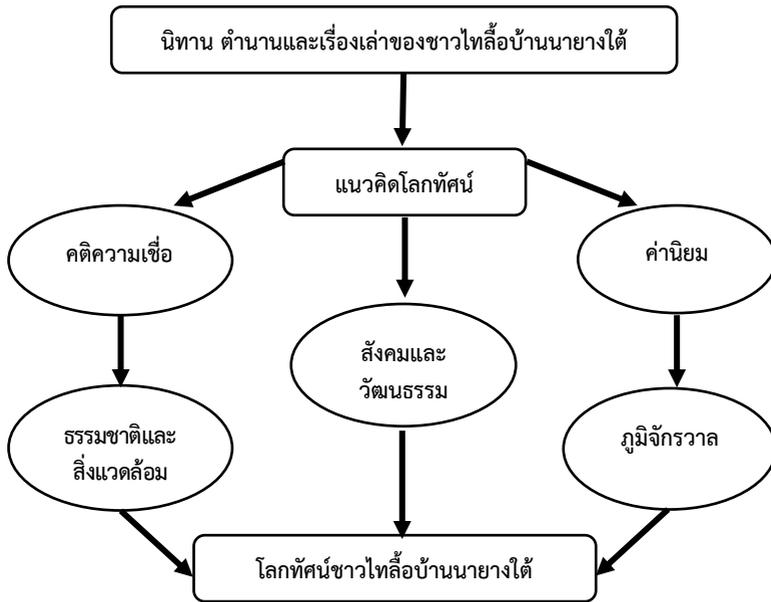
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาโลกทัศน์ชาวไทลื้อบ้านนาียงใต้ เมืองน้ำบัก แขวงหลวงพระบาง สปป.ลาว จากนิทาน ตำนานและเรื่องเล่าที่สะท้อนอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดโลกทัศน์ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึงภาพรวมของแนวคิดพื้นฐาน ที่มนุษย์มีต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัวของมนุษย์ โลก จักรวาล และธรรมชาติที่มีการสั่งสม บ่มเพาะจนกลายเป็นวิถีชีวิตที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน เป็นสิ่งที่สะท้อน

ให้เห็นพฤติกรรมและความคิดของคนในสังคม ทั้งยังสะท้อนวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา รวมถึงพิธีกรรมด้วย โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดโลกทัศน์ของ Pongsapit (1991, p. 80) ดังผังมโนทัศน์เกี่ยวกับกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้คือ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดโลกทัศน์ชาวไทลื้อบ้านนายางใต้

Figure 1. Conceptual Framework of the Worldviews of Tai Lue in Ban Nayang Tai

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยคณะผู้วิจัยได้มีวิธีดำเนินการ 4 ขั้นตอน ได้แก่

1) ขั้นการเตรียมการ โดยทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับไทลื้อถิ่นต่าง ๆ ทั้งในไทยและลาว ศึกษาประวัติศาสตร์ไทลื้อในลาว ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับไทลื้อบ้านนายางใต้ ประชุมวางแผนในการเก็บข้อมูลร่วมกับผู้ร่วมวิจัย มหาวิทยาลัยสุพานวง หลวงพระบาง สปป.ลาว และลงสำรวจข้อมูลพื้นที่เบื้องต้น

เกี่ยวกับบริบทชุมชนและสอบถามข้อมูลจากสำนักงานแลงซ่าว วัฒนธรรมและท่องเที่ยว เมืองน้ำบากเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่วิจัยรอบด้าน

2) ขั้นตอนการขอจริยธรรมการวิจัย โดยยื่นโครงการวิจัยเพื่อขอรับพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคนต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และได้รับอนุมัติรับรองโครงการวิจัยแบบยกเว้น (Exemption Review) เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2566 เลขที่การรับรอง : 218-265/2566

3) ขั้นตอนการเก็บข้อมูล โดยลงพื้นที่เก็บข้อมูลนิทาน ตำนานและเรื่องเล่าทุกประเภทจากกลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลที่สามารถเล่านิทาน ตำนานและเรื่องเล่าได้และไม่จำกัดอายุและเพศ ได้แก่ พระสงฆ์ ปราชญ์หรือผู้รู้ในชุมชน และประชาชนทั่วไปที่เกิดในหมู่บ้านนาช่างใต้ โดยใช้เครื่องบันทึกเสียงและจากเอกสารที่มีการบันทึกไว้ถ่ายทอดข้อมูลจากเครื่องบันทึกเสียงและจัดพิมพ์ จัดรวบรวมและจัดประเภทนิทาน ตำนานและเรื่องเล่าที่พิมพ์แล้วและแปลเป็นภาษาไทย โดยได้ให้คำจำกัดความของนิทาน ตำนานและเรื่องเล่าเพื่อแบ่งประเภทให้ชัดเจน ได้แก่

นิทาน หมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบทอดต่อ ๆ กันมา ผ่านผู้คนรุ่นหนึ่งสู่อีก รุ่นหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความสนุกสนาน และเพื่ออบรมสั่งสอน บางเรื่องแม้ไม่ใช่ นิทานเพื่ออบรมสั่งสอน แต่ก็จะแทรกคติเพื่อสอนใจไปด้วย และจะมีตัวละครในการดำเนินเรื่อง

ตำนาน หมายถึง เรื่องเล่าของชุมชนอันเป็นที่มาของกำเนิดวัฒนธรรม ประเพณี สถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน มักจะมีตัวละครประกอบ และเป็นเรื่องราวที่มีความสัมพันธ์กับระบบความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจเหนือธรรมชาติ สิ่งศักดิ์สิทธิ์และศาสนาที่สะท้อนให้เห็นความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และวิถีชีวิตของกลุ่มชน เช่น ตำนานอธิบายเหตุ ตำนานเกี่ยวกับสภาวะเหนือธรรมชาติและพลังอำนาจหรือความลึกลับ ตำนานวีรบุรุษ ตำนานประวัติศาสตร์หรือตำนานบ้านตำนานเมือง เป็นต้น

เรื่องเล่า หมายถึง เรื่องราวบอกบางสิ่งบางอย่าง หรือเรื่องราวต่าง ๆ จะไม่มีตัวละครประกอบการดำเนินเรื่อง เรื่องที่เล่านี้อาจจะเป็นเรื่องของอะไรก็ได้ เช่น เรื่องเล่าเกี่ยวกับคน สัตว์ สิ่งของ หรือการทำบุญพิธีต่าง ๆ เป็นต้น เป็นการเล่าเรื่อง เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ จินตนาการ โลกทัศน์ ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนถึงการสร้างความสนุกเพลิดเพลิน และโน้มน้าวใจให้แก่ผู้คนในสังคม

4) ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์โลกทัศน์ของชาวไทลื้อที่ถูกนำเสนอผ่านนิทานมุขตลก 5 เรื่อง นิทานมหัศจรรย์ หรือนิทานประโลมโลก 2 เรื่อง และนิทานอธิบาย

เหตุ 2 เรื่อง ตำนานประวัติศาสตร์ 3 เรื่อง ตำนานเกี่ยวกับศาสนา 2 เรื่อง และตำนานอธิบายเหตุ 2 เรื่อง และเรื่องเล่าเกี่ยวกับศาสนา 9 เรื่อง เรื่องเล่าอธิบายเหตุ 3 เรื่อง เรื่องเล่าเกี่ยวกับสภาวะเหนือธรรมชาติและพลังอำนาจหรือความลึกลับ 1 เรื่อง และเรื่องเล่าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์วิถีวัฒนธรรมชุมชน 1 เรื่อง รวม 30 เรื่อง โดยศึกษาวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับโลกทัศน์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้แล้ว

5) ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิจัย โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสรุปผลการวิจัยและรายงานผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยเชิงสังเคราะห์

ข้อมูลนิทาน ตำนานและเรื่องเล่าที่เป็นวรรณกรรมประเภทมุขปาฐะของชาวไทลื้อบ้านนาช่างใต้ เมืองน้ำบวก แขวงหลวงพระบาง เมื่อศึกษาโดยละเอียดแล้ว จะเห็นถึงโลกทัศน์ของชุมชนที่แฝงนัยทางวัฒนธรรมไว้อีกหลายอย่างไว้อย่างแนบเนียน ไม่ว่าจะเป็นแบบอย่างในวิถีการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะเกี่ยวกับคติความเชื่อ ค่านิยม คติสอนใจ ความเป็นมาของบางสิ่งบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นคุณค่าที่มีต่อท้องถิ่นทั้งสิ้น ซึ่งโลกทัศน์นั้น Pongsapit (1991, p. 80) ได้ให้ความหมายว่าเป็น ทัศนคติในการมองโลกของบุคคลและกลุ่มบุคคล โลกทัศน์ในมุมมองด้านปรัชญาคือทัศนคติของมนุษย์ที่มีต่อโลก จักรวาล ธรรมชาติและมนุษย์ว่าเกิดมาจากอะไร มีที่มาที่ไปอย่างไร ดำเนินไปอย่างไร มีเป้าหมายหรือไม่ ดำเนินไปตามธรรมชาติหรือด้วยอำนาจของสิ่งเหนือธรรมชาติ มีจุดสิ้นสุดหรือไม่ และจุดสิ้นสุดคืออะไร ส่วนโลกทัศน์ในมุมมองด้านมานุษยวิทยาคือ ทัศนคติของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัวของเขาและกลุ่มที่เขาอาศัยอยู่รวมไปถึงเผ่าพันธุ์มนุษย์กลุ่มอื่น ๆ ซึ่งแสดงออกผ่านคติความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีและค่านิยม โดยการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน

ดังนั้น โลกทัศน์จึงเป็นภาพรวมของแนวคิดพื้นฐานที่มนุษย์มีต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัวของมนุษย์ โลก จักรวาล และธรรมชาติ ที่มีการสั่งสมบ่มเพาะจนกลายเป็นวิถีชีวิตที่ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม สะท้อนความคิดของคนในสังคม ทั้งยังสะท้อนวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมารวมถึงพิธีกรรมด้วย ผู้วิจัยจึงใช้เป็นแนวทางในการศึกษาโลกทัศน์ของชาวไทลื้อ

บ้านนาช่างใต้ เมืองน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง ที่สะท้อนผ่านนิทาน ตำนานและเรื่องเล่า ซึ่งจากการศึกษาพบโลกทัศน์ 5 ด้านดังต่อไปนี้

1. โลกทัศน์ด้านความเชื่อ
2. โลกทัศน์ด้านสังคมและวัฒนธรรม
3. โลกทัศน์ด้านค่านิยม
4. โลกทัศน์ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. โลกทัศน์ด้านภูมิจักรวาล

1. โลกทัศน์ด้านความเชื่อ

ความเชื่อเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และความเชื่อบางอย่างเริ่มสูญหายไปเพราะความเจริญทางด้านการศึกษา เทคโนโลยีสมัยใหม่ แต่บางอย่างยังคงอยู่ถึงแม้โลกจะเปลี่ยนแปลงไปแค่ไหนก็ตาม อาจมีการปรับเปลี่ยนไปบ้าง แต่รากเหง้าของความเชื่อบางอย่างยังคงอยู่ ดังที่ Punnotok (1994, p. 80) กล่าวว่า วรรณกรรมเกือบทุกเรื่องได้สะท้อนความเชื่อพื้นบ้านของท้องถิ่นและสังคมอันผสมผสานกับแนวปรัชญาของพุทธศาสนา ในที่นี้จะนำเสนอให้เห็นทั้งความเชื่อดั้งเดิมและคติความเชื่อที่เข้ามาใหม่ดังต่อไปนี้

1.1 โลกทัศน์เกี่ยวกับความเชื่อดั้งเดิม

1) ผี เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเชื่ออันมีผลต่อจิตใจ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นความเชื่อที่ตกทอดกันมาแต่อดีต เมื่อเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้น จึงมักอธิบายว่าเกิดจากอำนาจลึกลับ สภาวะเหนือธรรมชาติ อำนาจของวิญญาณบรรพบุรุษ อำนาจผีสิง เทวดา หรืออำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สถิตอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ มีอำนาจบันดาลสิ่งดีและสิ่งร้ายให้เกิดแก่มนุษย์ได้ เพราะมองว่าโลกมนุษย์กับโลกของผีสิงเทวดาสภาวะเหนือธรรมชาตินั้นซ้อนทับกันอยู่และมีความเกี่ยวข้องความสัมพันธ์กันอยู่ โดยเฉพาะความเชื่อเรื่องผีนั้นเป็นความเชื่อที่อยู่คู่สังคมมนุษย์มาโดยตลอดทุกยุคทุกสมัย อาจกล่าวได้ว่าเป็นสัญลักษณ์หรือความหมายของสิ่งเหนือธรรมชาติต่าง ๆ ก็ได้ ชุมชนไทลื้อบ้านนาช่างใต้ก็มีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องผีปรากฏชัดเจนในเขตพื้นที่ของชุมชน และในวรรณกรรมมุขปาฐะก็ยังคงมีความเชื่อที่เล่าสืบต่อกันมาอยู่หลายเรื่อง โดยเฉพาะในเรื่องเล่า “เรื่องผีสิงทำให้เจ็บป่วย” ที่สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์เกี่ยวกับผีชัดเจนที่สุด โดยเป็นการนำเสนอให้เห็นโลกทัศน์ของชาวไทลื้อบ้านนาช่างใต้ที่มีความเชื่อว่า ผีนั้นมิอยู่

ตามสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชนและมีผีหลายประเภท และผีนั้นสามารถทำให้คนในชุมชนเจ็บป่วยได้ด้วย อาจเป็นการเรียกเอาขวัญไปอยู่ด้วย เป็นสาเหตุให้ผู้คนเจ็บป่วย จึงต้องได้มีการทำพิธีเช่นไหว้เลี้ยงผีเพื่อให้คนที่ป่วยหายจากอาการเจ็บป่วย

2) อมนุษย์ เป็นอีกความเชื่อหนึ่งที่อยู่ในสังคมไทลื้อบ้านนาียงใต้ มีความเชื่อว่าเป็นสิ่งที่มีอยู่จริง ทั้งยักษ์และเทวดา

ยักษ์ เป็นคติความเชื่อที่ถูกนำเสนอผ่านวรรณกรรมนิทานหรือเรื่องเล่าของชาวไทลื้อบ้านนาียงใต้ ยักษ์นั้นกินมนุษย์เป็นอาหารเหมือนคติความเชื่อของคนทั่วไป แต่ชาวไทลื้อบ้านนาียงใต้มีคติความเชื่อที่สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์เกี่ยวกับยักษ์ว่ายักษ์นั้นมีทั้งคุณและโทษเช่นเดียวกับคติความเชื่อเกี่ยวกับผีโดยเชื่อว่า ยักษ์นั้นสามารถทำร้ายให้โทษแก่มนุษย์ได้ หรือสามารถให้คุณแก่มนุษย์ได้โดยการมอบสิ่งที่ดี ๆ ให้กับมนุษย์ได้ สามารถติดต่อสื่อสารกับมนุษย์ได้เป็นปกติ ดังที่ปรากฏในนิทานเรื่อง เจ็ดหม้อเจ็ดไหท์หม้อเบวมณฑลศาภาและของวิเศษให้กับท้าวเจ็ดหวดเจ็ดไหและเพื่อน นอกจากนี้ชาวไทลื้อบ้านนาียงใต้ยังมีความเชื่อว่ามนุษย์สามารถทำข้อตกลงกับยักษ์ได้ด้วย ดังปรากฏในเรื่องตำนานการตีกลองวันสี่ล ที่นางคำกองทำข้อตกลงกับยักษ์ว่าในวันพระถ้าได้ยินเสียงตีกลองห้ามมากินคน แต่ถ้าไม่ได้ยินเสียงตีกลองสามารถที่จะมากินคนได้ จึงเป็นที่มาของการตีกลองทุกวันพระที่ยึดถือปฏิบัติมาในปัจจุบัน เป็นการสื่อให้เห็นว่าไม่ให้ลืมนวันสี่ลวันพระ ควรต้องไปทำบุญ ให้ทำความดีงดเว้นการทำความชั่วในวันดังกล่าว ถ้าคนทำบุญทำความดี ยักษ์ก็จะไม่มาทำร้ายให้โทษ แต่ถ้าลืมนวันสี่ลวันพระไม่ได้ตีกลองซึ่งสื่อให้เห็นว่าผู้คนไม่ได้ทำบุญหรือไม่ได้ทำความดี ยักษ์ก็จะมาทำร้ายให้โทษ หรืออาจตีความได้ว่า เสียงกลองคือสัญลักษณ์ของความดี ยักษ์คือสัญลักษณ์ของความชั่วก็ได้เช่นกัน

เทวดา ตามคติความเชื่อที่เป็นโลกทัศน์ของชาวไทลื้อบ้านนาียงใต้ มีความเชื่อว่าเทวดานั้นมีอยู่ทั้งในโลกมนุษย์และบนสวรรค์ ซึ่งเทวดาที่อยู่บนโลกมนุษย์นั้นมักจะเป็นผู้ที่คอยคุ้มครองดูแลมนุษย์ อยู่ใกล้ชิดมนุษย์มากกว่าเทวดาที่อยู่บนสวรรค์ โดยโลกทัศน์ชาวไทลื้อบ้านนาียงใต้ที่มีต่อเทวดาในโลกมนุษย์นั้น มักจะอาศัยอยู่ทุกที่โดยเฉพาะต้นไม้ใหญ่ (รุกขเทวดา) เมื่อต้องการอะไรก็ไปบนบานกล่าวขอจากเทวดาที่ต้นไม้ต้นนั้นได้ ดังปรากฏในเรื่องเจ็ดหม้อเจ็ดไหและในเรื่องอ้ายปะลิ่งฮิง ที่กล่าวถึงสองผัวเมียอยากมีลูกจึงต้องไปขอจากเทวดาที่ต้นไม้ใหญ่

ส่วนโลกทัศน์ชาวไทลื้อบ้านนาช่างใต้เกี่ยวกับเทวดามีอยู่บนสวรรค์ตามคติความเชื่อทั่วไปโดยเฉพาะทางศาสนานั้น ชาวไทลื้อบ้านนาช่างใต้เชื่อว่าเป็นเทวดาที่ไม่ได้ใกล้ชิดกับมนุษย์เหมือนเทวดาในโลกมนุษย์ ดังนั้นการจะทำความดีอะไรจึงต้องใช้วิธีการส่งสัญญาณให้เทวดาบนสวรรค์ได้รับรู้เพื่ออนุโมทนาบุญกับมนุษย์หรือเชิญมาร่วมอนุโมทนาบุญกับมนุษย์ในวันที่ทำบุญกุศล ซึ่งปรากฏชัดเจนในเรื่องตำนานสัญญาณเสียงกลอง ที่กล่าวถึงสาเหตุของการตีกลองวันพระนอกจากจะเพื่อส่งสัญญาณให้นางยักษ์ได้ยินดังกล่าวมาในหัวข้อเกี่ยวกับยักษ์แล้ว ชาวไทลื้อบ้านนาช่างใต้ยังมีความเชื่อว่าตีเพื่อจะเป็นสัญญาณให้เทวดาได้ยินและรับรู้ว่ามนุษย์ได้เชิญเชิญให้ลงมาร่วมอนุโมทนาบุญในวันศีลวันพระกับมนุษย์ที่ได้ทำบุญในวันดังกล่าว

3) ขวัญ เป็นคติความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ไตหรือไท ที่มีความเชื่อว่าขวัญจะอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมนุษย์ เมื่อร่างกายไม่สมบูรณ์มีอาการเจ็บป่วยก็จะเข้าใจว่าขวัญออกจากร่างกาย จึงต้องมีพิธีสู่ขวัญ หรือมีการสู่ขวัญในช่วงวาระโอกาสต่าง ๆ ของชีวิต โลกทัศน์ชาวไทลื้อบ้านนาช่างใต้เกี่ยวกับเรื่องขวัญก็เช่นเดียวกัน กล่าวคือชาวไทลื้อบ้านนาช่างใต้ยังมีความเชื่อว่า อาการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นกับผู้คนนั้นเกิดจากมีสาเหตุที่ทำให้ขวัญออกจากร่างกายไป ทำให้เจ้าของขวัญมีภาวะที่ผิดปกติ ซึ่งสาเหตุที่ขวัญออกจากร่างกายอาจเป็นเพราะผีสาจากที่บางแห่งมาเรียกเอาขวัญไปหรือขวัญอาจหลงทางในตอนออกไปทำกิจกรรมในทีใดที่หนึ่งที่มีผีสาอาศัยอยู่ ผีสาไม่พอใจจึงจับกักขังขวัญไว้หรือทำให้หลงทางไม่สามารถกลับบ้านหรือกลับเข้าร่างกายได้ จึงต้องมีการไปเรียกขวัญกลับเข้าร่างกาย มาอยู่กับบ้านกับเรือน ส่วนการสู่ขวัญในช่วงวาระโอกาสพิเศษของชีวิตนั้นก็เช่นเดียวกัน ดังปรากฏข้อความในเรื่องเล่าไทลื้อเรื่องบ่าว-สาวลื้อ ก่อนแต่งงาน ซึ่งจะกล่าวถึงการสู่ขวัญการแต่งงานจะมีพิธีการสู่ขวัญ 2 ครั้ง โดยตอนเช้าจะแห่เขมมาสู่ขวัญที่บ้านฝ่ายหญิงก่อน ส่วนตอนเย็นจะแห่สะไภ้ไปสู่ขวัญที่บ้านฝ่ายชาย

1.2 โลกทัศน์เกี่ยวกับความเชื่อทางพุทธศาสนา

คติความเชื่อทางพุทธศาสนาของชาวไทลื้อบ้านนาช่างใต้สะท้อนให้เห็นผ่านขนบธรรมเนียมประเพณีของไทลื้อหลาย ๆ อย่างทั้งที่มีอยู่ในชีวิตจริงและปรากฏผ่านนิทาน ตำนานและเรื่องเล่าต่าง ๆ ซึ่งส่วนมากจะเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับการทำบุญตามฮีตคองของชุมชน เช่น เรื่องการทำบุญเข้าพรรษา ออกพรรษา เรื่องการทำบุญเดือน 10 เดือน 11 เดือน 12 เดือนเจียง บางเรื่องมีหลายสำนวนคือเรื่องการทำบุญเดือน 11 เดือน 12 มี 2 สำนวน มีทั้งสำนวนที่พระสงฆ์เล่าและสำนวนที่ฆราวาสเล่า

ซึ่งเรื่องเล่าเกี่ยวกับการทำบุญในฮีตต่าง ๆ นั้น สะท้อนให้เห็นถึงโลกทัศน์ที่มาจากความเชื่อในพุทธศาสนาอย่างชัดเจน เช่น เรื่องการทำบุญในวันเข้าพรรษา ออกพรรษา เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศให้บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วจะมารับส่วนบุญที่ลูกหลานจะทำบุญส่งไปให้ โดยขั้นตอนวิธีการทำบุญนั้นลูกหลานจะต้องเตรียมเครื่องไทยทาน อาหารคาวหวาน ผลไม้และเครื่องต้มที่ตีที่สุด พร้อมทั้งเขียนชื่อผู้ที่จะทำบุญอุทิศให้ใส่ไปด้วยเพื่อให้พระสงฆ์ได้เอ่ยชื่อ และในการทำบุญจะต้องมีการกรวดน้ำด้วยทุกครั้ง

1.3 โลกทัศน์เกี่ยวกับความเชื่อทางไสยศาสตร์

ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ เวทมนตร์คาถาเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมมนุษย์มานาน โดยเฉพาะไสยศาสตร์ที่มาจากศาสนา มักเกี่ยวข้องกับสัมพันธกันกับศาสนาอย่างแยกออกจากกันไม่ได้ยาก โลกทัศน์ที่มาจากคติความเชื่อทางไสยศาสตร์ในสังคมไทลื้อบ้านนาช่างไต๋ก็ยังคงมีเหมือนกันกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในปัจจุบัน และยังมีหลักฐานที่สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์เกี่ยวกับคติความเชื่อดังกล่าวปรากฏในวรรณกรรมมุขปาฐะด้วย เช่น ในเรื่องเล่า “เรื่องยันต์” ก็ปรากฏความเชื่อที่ยังคงสืบทอดปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบันที่มียันต์สำหรับหญิงตั้งครรภ์และเด็กทารกโดยเฉพาะเมื่อผู้หญิงไทลื้อบ้านนาช่างไต๋รู้ว่าตัวเองตั้งครรภ์แล้วก็จะไปบูชายันต์ที่ปลุกเสกแล้วจากหลวงพ่อก้าวมาบูชาที่บ้าน หรือครอบครัวที่มีลูกเล็กเด็กทารกก็จะไปบูชามาไว้ที่บ้านเหมือนกัน เพราะชาวไทลื้อบ้านนาช่างไต๋มีความเชื่อว่ายันต์นี้จะเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยป้องกันภัยอันตรายไม่ให้สิ่งที่ไม่ดี ผีสงแม่ชื่อไม่ให้เข้ามาใกล้หรือมาทำร้ายเด็กในครรภ์หรือเด็กทารกได้

1.4 โลกทัศน์เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องกลางร้าย

ความเชื่อเกี่ยวกับกลางร้ายหรือเกี่ยวกับโชคลางก็เป็นคติความเชื่อหนึ่งที่มีอยู่ในสังคมไทลื้อบ้านนาช่างไต๋เหมือนกันกับความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ทั่วไป ซึ่งมีทั้งกลางร้ายและกลางดี และมีผู้ที่คอยทำนาย คอยแก้ไขกลางร้ายเคราะห์เชิงูให้ นั่นก็คือหมอดู ผู้ที่จะคอยทำนายทายทักหรือสื่อสารกับสิ่งลี้ลับคอยมาบอกกล่าวแก่ผู้คนในชุมชน ซึ่งความเชื่อเรื่องโชคลางนี้ปรากฏในวรรณกรรมมุขปาฐะหลายเรื่อง เป็นสิ่งยืนยันว่าชาวไทลื้อบ้านนาช่างไต๋มีโลกทัศน์เกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องดังกล่าวอยู่มาก ความเชื่อเรื่องโชคลางหรือเคราะห์เชิงูกลางร้ายนั้นปรากฏชัดเจนในเรื่อง อ้ายเซียงเหมียงคมตตที่หาเหตุผลที่จะไม่ไปทำงานตามที่เจ้าเมืองสั่ง จึงแกล้งเอาไก่ที่ยังไม่ตายถอนขนแล้วห่อหมกไว้เพื่อเป็นกับข้าวในการเดินทาง เมื่อจะกินข้าวร่วมกันเซียงเหมียงจึงเปิดห่อกับข้าวออกมา ทานไต้นั้นไก่ก็วิ่งหนีเข้าป่าไป ทุกคนจึงเชื่อว่าเป็นกลางร้าย จะเกิดเคราะห์ร้าย เพราะไก่ที่ตายแล้วกลับฟื้นวิ่งหนีไปได้ ถ้าให้เซียงเหมียง

ซึ่งเป็นเจ้าของหอหมวกโก่เดินทางไปด้วยเชื่อว่าอาจจะเป็นอันตรายต่อคนที่เดินทางไปด้วยกัน จึงให้ท้าวเซียงเหมี้ยงกลับบ้านไม่ต้องเดินทางไปกับคณะ

2. โลกทัศน์ด้านสังคมและวัฒนธรรม

โลกทัศน์ด้านสังคมและวัฒนธรรม เป็นการมองสภาพสังคมที่เป็นวิถีชีวิตชนบทรอบบ่ยม ประเพณีและวัฒนธรรมของชาวไทลื้อบ้านนาช่างใต้ที่สะท้อนออกมาให้เห็นผ่านนิทาน ตำนานและเรื่องเล่าต่าง ๆ ที่มีการเล่าขานสืบทอดกันมาในชุมชนและบางอย่งยังคงมีการยึดถือปฏิบัติและสืบทอดกันอยู่มาจนปัจจุบันโดยเฉพาะผ่านเรื่องเล่าต่าง ๆ ทำให้ผู้คนในชุมชนไทลื้อบ้านนาช่างใต้มีความผูกพัน เกิดความรักความเข้าใจกัน ร่วมแรงร่วมใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนโดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ ในชุมชน ดังจะได้นำเสนอต่อไปนี้

2.1 โลกทัศน์เกี่ยวกับการแต่งงาน

การแต่งงานสร้างครอบครัวเป็นสิ่งที่มียู่ทุกสังคมมนุษย์เพื่อสืบทอดตระกูลและชาติพันธุ์ของคน ในนิทาน ตำนานและเรื่องเล่าของชาวไทลื้อบ้านนาช่างใต้ก็ได้นำเสนอให้เห็นถึงการแต่งงานที่มีทั้งการแต่งงานที่ถูกต้องตามชนบทรอบบ่ยมของชุมชนและการแต่งงานที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งการแต่งงานที่ถูกต้องถูกนำเสนอผ่านเรื่องเล่าเรื่องบ่าว-สาวลื้อก่อนแต่งงาน กล่าวถึงบ่าวสาวถ้าชอบพอกันหลังจากที่ไปจับกันที่ลานในหมู่บ้านในตอนเย็น เมื่อชอบพอกันวันต่อมาจึงไปจับกันที่ใต้ถุนบ้านของฝ่ายสาว ถ้าหากว่าพูดคุยกันแล้วรักชอบพอกันจริง ๆ หญิงสาวก็จะไปบอกพ่อแม่ว่าชอบพอกับผู้ชายคนนั้น หลังจากนั้นก็ให้ผู้เฒ่าผู้แก่มาสู่ขอ เมื่อได้ฤกษ์ยามดีก็จัดพิธีแต่งงานและได้บอกถึงวิธีการที่ทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายจะมีความเสมอภาคกัน เมื่อฆ่าสัตว์เพื่อต้อนรับแขกจะต้องแบ่งครึ่งกัน เพราะจะมีการต้อนรับแขกทั้ง 2 บ้าน โดยในตอนเช้าแห่ขยใหม่ไปบ้านเจ้าสาวและทำพิธีสู่ขวัญ ส่วนตอนเย็นก็จะมีการแห่ขยใหม่ไปบ้านเจ้าบ่าวและทั้งที่บ้านเจ้าสาวและทำพิธีสู่ขวัญเช่นกัน

2.2 โลกทัศน์เกี่ยวกับการเป็นพลเมืองที่ดี

การที่คนเราอยู่ในสังคมแล้วจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมหรือชนบทรอบบ่ยมของสังคมนั้น ๆ ต้องเคารพเชื่อฟังคำสั่งของผู้เป็นหัวหน้าหรือผู้ใหญ่ในสังคมด้วย ในนิทาน ตำนานและเรื่องเล่าของชาวไทลื้อบ้านนาช่างใต้ก็ได้สะท้อนให้เห็นหลายเหตุการณ์ในหลายเรื่อง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถ้ามองดูเหมือนจะเป็นนิทานทั่วไป แต่เมื่อพิจารณาโดยละเอียดจะเห็นว่า เป็นเรื่องที่สื่อให้เห็นว่าเป็นการสั่งสอนผู้คนในสังคมให้ปฏิบัติตามระเบียบของสังคม เชื่อฟังผู้นำชุมชนได้เป็นอย่างดี ผ่านข้อความที่เป็นคำพูด

ของตัวละคร ดังเช่นในเรื่องเชียงเหมียงเข้าเฝ้าพระยา ก็มีข้อความที่สะท้อนให้เห็นถึงการเป็นพลเมืองที่ดีจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาหรือผู้อาวุโสในสังคมจะขัดขืนไม่ได้ ถ้าขัดขืนอาจได้รับโทษ อาจเป็นโทษทางอาญาหรือโทษทางสังคมก็ได้ ดังข้อความว่า “หากว่าพระยามีคำสั่งมาจริงก็ไม่อาจขัดขืนคำสั่งได้ จะต้องได้ปฏิบัติตาม” หรือในเรื่องโง่เจ้าเมหลัก (ผัวโง่ เมียฉลาด) ที่กล่าวถึงผัวเมียครอบครัวหนึ่ง ในช่วงสงครามผู้ชายที่ไม่ได้เป็นทหารจะต้องเป็นฝ่ายลำเลียงสิ่งของไปทำศึกที่สนามรบทุกวัน ๆ ผู้คนมาชวนก็ไม่ยอมไป ปฏิเสธทุกครั้งและอ้างว่า ถ้าไปแล้วจะไม่ได้มีอะไรกับเมีย จนเพื่อนบ้านโกรธและบอกว่า พรุ่งนี้ต้องให้มันไปให้ได้เพราะเหลือคนเดียวที่ไม่เคยไป ตกเย็นเมียจึงมาบอกว่า ครั้งนี้ต้องไปให้ได้ เพราะอยู่บ้านเมืองจะต้องทำตามกฎกติกา ขัดขืนไม่ได้ดังข้อความที่ภรรยาบอกว่า “ครั้งนี้ ถึงจะเป็นอย่างไร ก็ที่ต้องไป เพราะเราอยู่บ้านเมืองนี้ จะขัดขืนไม่ได้”

2.3 โลกทัศน์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ในชุมชน

ความสัมพันธ์ในชุมชน เป็นสิ่งที่เห็นได้ทั่วไปในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละชุมชน โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวกับประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ ทุกคนในชุมชนจะมาร่วมกันโดยไม่ได้บังคับ แต่จะทำด้วยความเต็มใจ และเพื่อทำบุญด้วย ซึ่งความสัมพันธ์ในชุมชนของชาวไทลื้อบ้านนาช่างไต้ นั้นปรากฏชัดเจนมากที่สุดในวรรณกรรมมุขปาฐะประเภทเรื่องเล่า โดยเฉพาะเรื่องเล่าเกี่ยวกับการทำบุญตามฮีตคองประเพณีต่าง ๆ ทั้งการทำบุญเข้าพรรษา ออกพรรษา การทำบุญเดือน 11 การทำบุญเดือนเจียง เป็นต้น เช่นเรื่องการทำบุญเข้าพรรษา ออกพรรษา จะกล่าวถึงเมื่อถึงวันทำบุญแล้วทุกคนครอบครัวจะจัดเตรียมอาหารหวานคาวและเครื่องดื่มใส่ภาชนะนำไปทำบุญตักบาตรที่วัดในตอนเช้า และในงานบุญออกพรรษาจะมีการฟังเทศน์ 4 วัน ผู้ชายจะนอนที่วัดเลย และมีการนำเอาอาหารการกินมากินร่วมกันที่วัด ดังข้อความว่า *บ้านใดที่จะทำทาน จะเอาของกินมาส่งที่วัดจนเต็มวัดแล้วร่วมกันกินข้าวอยู่ที่วัดเลย*

2.4 โลกทัศน์เกี่ยวกับการค้าขาย แลกเปลี่ยน

การค้าขายแลกเปลี่ยนก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ปรากฏในนิทานของไทลื้อบ้านนาช่างไต้ ซึ่งเป็นโลกทัศน์ที่สะท้อนให้เห็นว่าชาวไทลื้อก็รู้จักการค้าขายแลกเปลี่ยนเช่นเดียวกันกับสังคมอื่นทั่วไป เพราะหลังจากเสร็จการทำไร่ทำนาแล้วผู้คนในสังคมต่าง ๆ บางกลุ่มก็มักจะเดินทางไปค้าขายแลกเปลี่ยนในต่างถิ่นเอาสิ่งของที่มีในท้องถิ่นตนเองไปแลกกับสิ่งของถิ่นอื่นที่ตนเองไม่มี หรือเป็นการขายแลกกับเงินก็มี หรือแม้แต่

การค้าขายแลกเปลี่ยนในชุมชนของตนเอง ซึ่งมักจะเป็นการแลกเปลี่ยนกัน ดังข้อความที่ว่า “พริกบ้านเหนือ เกลือบ้านใต้” ซึ่งเป็นข้อความที่สะท้อนให้เห็นวิถีวัฒนธรรม การแลกเปลี่ยนสิ่งของกันได้ชัดเจน สะท้อนถึงการพึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันของผู้คนในชุมชนต่าง ๆ ดังการแลกเปลี่ยนสิ่งของปรากฏในเรื่องเจ็ดหม้อเจ็ดไห ที่กล่าวถึงทำวเจ็ดหม้อเจ็ดไหและเพื่อนหาปลาได้มา แต่ชาวบ้านใต้แม่น้ำหาปลาไม่ได้เลย เพราะ 3 สหายกักกันน้ำไว้เพื่อหาปลา ทำวเจ็ดไหจึงบอกชาวบ้านว่าถ้าอยากกินปลาก็ให้เอาเกลือเอาข้าวเอาแป้งมาแลกเปลี่ยนกัน ดังข้อความว่า “...จึงบอกว่าถ้าอยากกินปลาก็ให้เอาพริก เอาเกลือ เอาข้าว เอาแป้งมาแลกเปลี่ยน แล้วชาวบ้านก็ไปเอาสิ่งของมาแลกเปลี่ยน...”

3. โลกทัศน์ด้านค่านิยม

ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่เป็นคุณลียึดถือและยอมรับกันเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเอง Phrakrupariyat Kittitramong (2014, p. 2) กล่าวว่า ค่านิยม (Value) คือวิธีการจัดรูปแบบความประพฤติที่มีความหมายต่อบุคคล และเป็นแบบฉบับของความคิดที่ฝังแน่นอยู่ในใจ สำหรับยึดถือในการปฏิบัติตนของคนในสังคม คือการมีหลักธรรมและศาสนาเป็นที่พึ่ง การช่วยเหลือผู้อื่น การได้รับยกย่องในสังคม เป็นต้น ดังนั้น ค่านิยม จึงหมายถึงทัศนคติของคนในสังคมที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งของ ความคิด การกระทำ ความเป็นอยู่และเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าและความถูกต้องของสังคมนั้น ๆ ในนิทาน ตำนานและเรื่องเล่าของชาวไทลื้อบ้านนาียงใต้ก็ได้สะท้อนให้เห็นค่านิยมของชาวไทลื้อหลายอย่าง ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับการทำบุญ เพื่อให้หลุดพ้นจากการตกนรกผ่านการทำธงไปถวายวัด ค่านิยมเกี่ยวกับการทำบุญ เพื่อให้สัตว์ฟ้าขึ้นสวรรค์ผ่านการทำหุ่นสัตว์ไปถวายวัด หรือแม้แต่ความเสมอภาคของชายและหญิงที่จะต้องมีในการจัดงานแต่งงาน

3.1 ค่านิยมเกี่ยวกับการทำบุญเพื่อให้หลุดพ้นจากการตกนรก

โลกทัศน์ที่สะท้อนให้เห็นค่านิยมเกี่ยวกับการทำบุญเพื่อให้หลุดพ้นจากการตกนรกนั้น สะท้อนให้เห็นผ่านประเพณีการทำธง หรือธงไปถวายวัด ซึ่งชาวไทลื้อบ้านนาียงใต้เชื่อว่าจะเป็นเครื่องช่วยหลุดพ้นตนเองให้ขึ้นจากนรกได้หลังจากตายไปแล้ว หากจะได้ไปตกนรก ดังในเรื่องเล่า “เรื่องทุ่งไย” และ “เรื่องทุ่งดอก” ที่ชาวบ้านต้องทำธงหรือธงไปถวายวัดและต้องเปลี่ยนทุกปีในช่วงเดือนห้าหรือช่วงปีใหม่ของลาว ชาวบ้านเชื่อว่าทุกคนจะต้องได้ถวายธง เพราะทุกคนเมื่อตายไปแล้ว หากตกทุกข์ได้ยากจะมีธงของตัวเองเท่านั้นจะช่วยเหลือให้ขึ้นจากนรก คนอื่นที่ไม่ใช่เจ้าของจะไม่มี

สิทธิ์เกาะเกี่ยวทุงนั้นขึ้นจากรกได้ หรือถ้าจะทำทุงอุทิศให้คนที่ตายไปแล้วก็ต้องระบุชื่อผู้ที่จะอุทิศไปให้ เพื่อให้มีชื่อที่ทุงนั้น จึงจะเป็นเจ้าของทุงหรือมีสิทธิ์ในทุงผืนนั้น หากคนที่ไม่มีชื่อก็จะไม่มีสิทธิ์ในทุงผืนนั้น ดังนั้นจึงเป็นธรรมเนียมที่ผู้หญิงทุกคนจะต้องทำทุงใย (ธงใยแมงมุม) และทุงดอก (ธงผืนผ้ายาว) ได้ เพื่อให้กับตนเองและคนในครอบครัว นำไปทำบุญถวายวัดเพื่อทำบุญให้กับตนเองและอุทิศส่วนกุศลให้กับญาติที่ล่วงลับไปแล้ว ทำให้มีทุงใยและทุงดอกประดับตกแต่งที่วัดบ้านนาียงใต้มากมาย ปรากฏในเรื่องเล่า “เรื่องทุงใย” และ “เรื่องทุงดอก” ดังข้อความในเรื่องทุงดอกที่กล่าวว่า “...ไม่ได้ละเลยโดยทำทุกปีช่วงปีใหม่ลาว เดือนห้า โดยเมื่อถึงปีแล้วก็เอาทุงอันใหม่ไปทาน...”

ภาพที่ 2 ทุงดอกห้อยประดับที่วัดบ้านนาียงใต้

Figure 2. Hanging Tung Dok (Cloth Flags) Decoration at Wat Ban Nayang Tai

3.2 ค่านิยมเกี่ยวกับการทำบุญเพื่อให้สัตว์พาขึ้นสวรรค์

โลกทัศน์ที่สะท้อนให้เห็นค่านิยมเกี่ยวกับการทำบุญเพื่อให้สัตว์พาขึ้นสวรรค์นั้น สะท้อนให้เห็นผ่านการทำหุ่นสัตว์ไปถวายทานที่วัดในงานบุญทานสลากเดือน 12 เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ทุกคนในชุมชนไทลื้อบ้านนาียงใต้นิยมทำเพราะมีความเชื่อว่าสัตว์นั้นจะช่วยพาขึ้นสวรรค์หลังจากที่ตายไปแล้ว ดังข้อความที่ว่า “... สมมติว่าเราทานตัวสัตว์คือนกยูง เวลาที่เราตายไปก็จะมีนกยูงไปรับเอาเราเพื่อไม่ให้ไปตกนรกและพาเราขึ้นสวรรค์ ...” นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่าการทำหุ่นสัตว์ไปถวายเป็นการตัดกรรม

ตัดเวรกับสัตว์ชนิดนั้น ๆ ด้วย ดังข้อความที่ว่า “... นอกจากจะเป็นการทำเพื่อช่วยเหลือเวลาจะตกนรกแล้ว การทานตัวสัตว์ยังเป็นการทานเพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลที่ได้ทำเวรทำกรรมต่อกันในชาตินี้ให้หมดไป ไม่ให้กลับมาตอบสนองต่อกัน ...” ดังนั้นคติความเชื่อเกี่ยวกับการทำบุญโดยการทำหุ่นสัตว์ถวายทานเพื่อหวังให้สัตว์ชนิดนั้น ๆ พาชิ้นสวรรค์หลังจากตายจากโลกนี้ไปแล้ว นอกจากนั้นยังมีความเชื่อว่าเป็นการตัดกรรมตัดเวรกับสัตว์ที่ตนเองได้ฆ่าหรือใช้แรงงานในช่วงที่มีชีวิตอยู่ เป็นการอโหสิกรรม ระวังการจองเวรแก่กันเพื่อไม่ให้มีการจองเวรจองกรรมในชาติต่อ ๆ ไปอีกด้วย จึงถือได้ว่าคติความเชื่อดังกล่าว เป็นค่านิยมที่สำคัญและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนเพราะมีการเล่าเรื่องดังกล่าวถึง 2 ส่วนรวมทั้งส่วนที่เล่าโดยพระภิกษุและเล่าโดยคนในหมู่บ้านเอง ซึ่งอาจสันนิษฐานได้ว่าเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่สำคัญเรื่องหนึ่งของชุมชนไทลื้อบ้านนาช่างใต้ ผู้คนจึงให้ความสำคัญและจดจำได้ดีเป็นที่รับรู้ของผู้คนในชุมชนและมีการปฏิบัติทุกปี

ภาพที่ 3 การแห่หุ่นสัตว์ (หุ่นม้า) ไปทำบุญที่วัด

Figure 3. The Procession of Animal Figures (Horse Figure) for Merit-Making at the Temple. Adapted from “The tradition of offering elephants and horses at Ban Na Yang Tai Nambak District Luang Prabang Province, Laos,” by All Channels, 2024,

<https://www.youtube.com/watch?v=gN1qAtEPtb4>

3.3 ค่านิยมเกี่ยวกับการมีความเสมอภาคระหว่างผู้ชายผู้หญิง

ความเสมอภาคความเท่าเทียมกันระหว่างผู้ชายกับผู้หญิงในสังคมยุคก่อนที่มีการสืบทอดมาอาจจะไม่ค่อยเห็นมากนักในสังคม แต่สำหรับชุมชนไทลื้อบ้านนาช่างใต้ นั้นมีปรากฏให้เห็นค่านิยมเกี่ยวกับความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันระหว่างผู้ชายผู้หญิงชัดเจน ผ่านเรื่องเล่าเกี่ยวกับประเพณีการแต่งงานของชุมชน โดยในเรื่องเล่า “เรื่องบ่าว-สาวลื้อก่อนแต่งงาน” กล่าวถึงความเสมอภาคความเท่าเทียมกันชัดเจนว่า “จารีตเผ่าลื้อเวลาฆ่าควายสำหรับงานแต่งงาน ทั้งฝ่ายหญิงฝ่ายชายจะแบ่งครึ่งเท่า ๆ กัน เผ่าลื้อจะมีพิธีเสมอภาคกัน ไม่ให้ผู้ชายหรือผู้หญิงหนักฝ่ายเดียวหญิงหรือชายก็คนเหมือนกัน” เป็นข้อความที่กล่าวถึงการจัดงานแต่งงานของชาวไทลื้อบ้านนาช่างใต้ในวันจัดงานแต่งงาน เมื่อฆ่าควายสำหรับเลี้ยงแขกนั้น จะแบ่งเป็นสองส่วนสำหรับบ้านเจ้าบ่าวและบ้านเจ้าสาวเท่า ๆ กัน เพื่อจะได้นำไปทำอาหารเลี้ยงต้อนรับแขกที่บ้านของแต่ละฝ่าย เพราะทั้งบ้านเจ้าสาวและบ้านเจ้าบ่าวก็จะมีการจัดพิธีเหมือนกัน กล่าวคือบ้านแต่ละฝ่ายจะมีพิธีบายศรีสู่ขวัญทั้ง 2 ฝ่าย โดยช่วงเช้าจะแห่เจ้าบ่าวหรือแห่ขะมาที่บ้านเจ้าสาวและมีพิธีบายศรีสู่ขวัญ ส่วนตอนเย็นก็จะแห่เจ้าสาวหรือแห่สะใภ้ไปบ้านเจ้าบ่าวก็จะมีพิธีบายศรีสู่ขวัญเช่นเดียวกันและแต่ละบ้านก็จะมีการจัดอาหารต้อนรับแขกเหมือนกัน ดังนั้นเพื่อไม่ให้เป็นการหนักที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเมื่อฆ่าสัตว์เพื่อเลี้ยงแขกจึงมีการแบ่งครึ่งกันอย่างเท่าเทียม และการจัดพิธีก็จัดที่บ้านทั้ง 2 ฝ่ายเท่าเทียมกัน เป็นธรรมเนียมปฏิบัติของชุมชนที่คู่แต่งงานทุกคู่จะต้องปฏิบัติ ซึ่งถือว่าเป็นค่านิยมที่ทันสมัยในสังคมปัจจุบันแม้จะเป็นชุมชนที่อยู่ชนบทก็ตาม เพราะชาวไทลื้อบ้านนาช่างใต้ถือว่า “หญิงหรือชายก็คนเหมือนกัน”

4. โลกทัศน์ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ทุกชาติ มีการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยใกล้ริมน้ำ ใกล้ป่าไม้ ใกล้ภูเขาและบางชุมชนนำเอามาเป็นชื่อบ้านนามเมืองของตนเองก็มาก ชาวไทลื้อบ้านนาช่างใต้ มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ริมแม่น้ำที่ล้อมรอบด้วยป่าและภูเขาอยู่ใกล้ชุมชน เพราะฉะนั้นจึงมีโลกทัศน์ที่เกี่ยวกับธรรมชาติป่าไม้ ภูเขาและแม่น้ำเป็นธรรมดา ดังปรากฏให้เห็นจากชื่อหมู่บ้านที่เอาชื่อทุ่งนามาเป็นชื่อ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีโลกทัศน์เกี่ยวกับธรรมชาติอีกหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

4.1 โลกทัศน์เกี่ยวกับป่าไม้คือแหล่งหาอาหารที่สำคัญ

ป่าไม้เป็นสิ่งที่ชาวไทลื้อบ้านนาียงใต้คุ้นเคยดีเพราะมีชุมชนที่ตั้งอยู่ใกล้ป่าไม้และภูเขาอยู่อีกฟากของด้านหน้าหมู่บ้าน วิธีชีวิตส่วนหนึ่งจึงมีความผูกพันกับป่าไม้ โดยเข้าป่าหาอาหารจากป่ามาเลี้ยงชีพเป็นประจำ นิทาน ตำนานหลายเรื่องมักกล่าวถึงป่าไม้ หรือการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ในการทำมาหากิน หาอาหารจากป่าไม้เมื่อไม่มีอาหารก็สามารถเข้าไปหาได้ในป่าไม้เพื่อนำวัตถุดิบได้นำมาทำเป็นอาหารหรือผลไม้ต่าง ๆ จากป่าสามารถที่จะนำมาใช้เป็นอาหารเลี้ยงชีพได้ ดังในเรื่องดาวไถน้อยได้สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์เกี่ยวกับป่าไม้คือแหล่งหาอาหารเป็นที่ทำมาหากินที่สำคัญได้ชัดเจน ซึ่งเนื้อหากล่าวถึงสองตายายที่รู้ว่าพระจะมาฉันทเพลที่บ้านแต่ไม่มีอาหารจะนำมาถวายเพลพระ จึงชวนกันเข้าป่าไปหาผลไม้มาถวายพระตั้งแต่เช้าตรู่ ดังข้อความว่า “...พรุ่งนี้เช้าเราปลูกกันลุกตื่นแต่เช้าเข้าไปป่าหาผลไม้มาถวายพระภิกษุที่จะมา ฉันทเพลกับพระนะ แล้วรุ่งเช้าจึงปลูกกันตื่นไปหาผลไม้ในป่ามาถวายพระภิกษุ...” โลกทัศน์เกี่ยวกับป่าไม้คือแหล่งหาอาหารที่สำคัญดังกล่าว ถูกตอกย้ำให้เห็นชัดเจนในประวัติการโยกย้ายถิ่นเผ่าลื้อบ้านนาียงใต้ ก็มีกรกล่าวถึงการอพยพย้ายถิ่นมาจากเมืองสิบสองปันนา ประเทศจีนเข้าสู่ประเทศลาวเพื่อหาพื้นที่ทำมาหากินแห่งใหม่ โดยพื้นที่แห่งใหม่ก็ต้องเป็นพื้นที่ป่าไม้ที่สามารถแผ้วถางเพื่อทำไร่ทำนาได้ และพื้นที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำและอุดมสมบูรณ์

4.2 โลกทัศน์เกี่ยวกับแหล่งน้ำคือภูมิศาสตร์ที่สำคัญต่อการตั้งถิ่นฐาน

แหล่งน้ำไม่ว่าจะเป็นแม่น้ำหรือหนองน้ำ ก็เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของผู้คนในการเลือกทำเลในการสร้างบ้านแปงเมือง เพราะได้ใช้แหล่งน้ำในการใช้สอย อาบกินและทำมาหากินก็ต้องอาศัยแหล่งน้ำจึงเป็นที่มาของการนำมาตั้งเป็นชื่อบ้านนามเมืองดังจะเห็นชื่อบ้านนามเมืองในไทย ลาว หรือประเทศเพื่อนบ้านต่าง ๆ ก็มีชื่อภูมินามสถานที่ตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน ชื่อเมือง แม้แต่บ้านนาียงใต้ก็เช่นเดียวกัน นิทาน ตำนานและเรื่องเล่าบ้านนาียงใต้ ก็ได้สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองหรือโลกทัศน์เกี่ยวกับแหล่งน้ำคือภูมิศาสตร์ที่สำคัญต่อการตั้งถิ่นฐาน ที่สะท้อนให้เห็นการให้ความสำคัญกับแม่น้ำ หนองน้ำหลายเรื่องด้วยกันทั้งในตำนานการตั้งบ้านและในนิทาน เช่น ในตำนานเรื่องประวัติชื่อบ้านนาียง ก็ได้กล่าวชัดเจนว่าบ้านนาียงตั้งอยู่ใกล้หนองน้ำมาก่อน และมีนกระยางขามาหลงหากินอยู่ในหนองน้ำนั้น กลายเป็นชื่อของหมู่บ้าน แล้วต่อมาหนองน้ำตื้นเขินกลายเป็นทุ่งนา ผู้คนจึงเรียกเพี้ยนว่า นา และเป็นชื่อของหมู่บ้าน

หรือในนิทาน “เรื่องเจ็ดหม้อเจ็ดไห” ก็ได้กล่าวถึงวิถีชีวิตของผู้คนที่อาศัยอยู่ตามริมแม่น้ำเช่นกัน เนื้อหากล่าวถึงผู้คนในหมู่บ้านริมแม่น้ำได้รับความเดือดร้อนเพราะหาปลาไม่ได้ เนื่องจากสามสหายใช้อาวุธวิเศษกันน้ำไว้เพื่อหาปลามากินเป็นอาหารจนปูปลาหมด น้ำก็ขุ่นและตื้นเขินไม่ไหลลงไปหาผู้คนในหมู่บ้านที่อยู่ตอนล่างแม่น้ำ ดังข้อความว่า ...เดินทางไปเห็นแม่น้ำใหญ่ แล้วก็หาปลามากินเป็นอาหาร โดยเอา มีดพร้าได้วิเศษไปปิดกั้นน้ำหาปลามาเลี้ยงชีพ บางครั้งหาปลาจนน้ำขุ่น บางครั้งกันจนน้ำแห้ง น้ำขาดไปด้านล่างแม่น้ำ ปูปลาก็หมด ไม่สามารถผ่านลงไปตอนล่างแม่น้ำได้ ชาวบ้าน ที่อยู่ด้านใต้แม่น้ำลงไปก็เดือดร้อน หาปลาไม่ได้ น้ำแม่น้ำตื้นเขิน... โลกทัศน์เกี่ยวกับแหล่งน้ำคือภูมิศาสตร์ที่สำคัญต่อการตั้งถิ่นฐานดังกล่าว ถูกตอกย้ำให้เห็นชัดเจนในประวัติศาสตร์โยกย้ายถิ่นเผ่าลื้อบ้านนาช่างใต้ ก็มีกรกล่าวถึงการอพยพย้ายถิ่นที่มีการแยกมาอยู่บริเวณเมืองน้ำบาก แขวงหลวงพระบางในปัจจุบัน และมีการแยกเป็นกลุ่มย่อย ๆ อีก 3 กลุ่ม และส่วนมากก็จะตั้งบ้านอยู่ริมแม่น้ำกันทั้งนั้นโดยที่บ้านนาช่างใต้นั้นก็ตั้งอยู่ริมแม่น้ำลาตอนล่าง ดังข้อความว่า “...กลุ่มย่อยที่ 2 ตั้งหมู่บ้านอยู่ริมน้ำลาตอนล่าง เรียกว่า นายช่างใต้...”

4.3 โลกทัศน์เกี่ยวกับสัตว์ผู้กตัญญูทเวทีย

สัตว์ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่อยู่คู่สังคมมนุษย์มาตั้งแต่อดีตมีทั้งสัตว์เลี้ยงที่เลี้ยงไว้สำหรับเป็นอาหารและสัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อใช้แรงงานและเฝ้าบ้าน เป็นต้น ในนิทาน ตำนานและเรื่องเล่าของชาวไทลื้อบ้านนาช่างใต้มีการกล่าวถึงทั้งความสัมพันธ์ของชาวไทลื้อบ้านนาช่างใต้ กับสัตว์ได้ชัดเจนเช่นในการทำบุญเพื่ออุทิศให้กับสัตว์ต่าง ๆ ในเรื่องการทำบุญเดือน 12 (สำนวนที่ 1) ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ในส่วนโลกทัศน์เกี่ยวกับสัตว์ผู้กตัญญูทเวทียของชาวไทลื้อบ้านนาช่างใต้ ที่มองสุนัขคือสัตว์ที่กตัญญูรู้คุณเจ้าของเหมือนผู้คนทุกชาติพันธุ์แล้ว ไก่ก็เป็นสัตว์อีกชนิดหนึ่งที่เป็นสัตว์ผู้มีความกตัญญูทเวทียรู้คุณและตอบแทนคุณผู้เป็นเจ้าของด้วยเช่นกัน ซึ่งปรากฏชัดเจนในเรื่องดาวไถน้อย ที่ได้สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ดังกล่าวในตอนแม่ไก่ไถยีนสองตายายพูดกันหลังจากไปหาผลไม้ที่ป่าเพื่อนำมาถวายเพลพระไม่ได้แล้ว จึงมองหาสิ่งที่จะทำเป็นอาหารถวายเพล ซึ่งเห็นแต่ไก่อย่างเดียวที่เป็นสมบัติที่มีอยู่ จึงปรึกษาและตกลงกันว่า จะฆ่าไก่ทำอาหารถวายเพลพระ เมื่อแม่ไก่ไถยีน ก็ยินดีจะยอมถูกฆ่าทำเป็นอาหารถวายพระเพื่อตอบแทนบุญคุณตายายผู้เป็นเจ้าของ จึงไปบอกลาลูก และเมื่อแม่ไก่ถูกฆ่าทำอาหารแล้วลูกไก่ก็ได้กระโดดเข้ากองไฟตายตามแม่ไก่ไปเพื่อเป็นเพื่อนแม่ ซึ่งก็แสดงให้เห็นถึง

ความกตัญญูของลูกไก่ที่มีต่อแม่ไก่ได้เช่นกัน ดังข้อความนี้ว่า “...แม่ไก่ได้ยืนดั่งนั้น ก็บอกลูกว่า ต่อไปให้พากันดูแลกันและอยู่ต่อไปนะ เพราะแม่จะถูกฆ่าตายแล้ว เขาจะฆ่าแม่เพื่อเอาไปทำเป็นอาหารถวายพระภิกษุที่จะมาฉันเพล เมื่อแม่ไก่ถูกฆ่าแล้ว ลูกไก่อีกก็ทยอยกระโดดเข้ากองไฟตายตามแม่ไป ตายทั้งแม่ไก่และลูกไก่ ได้ไปเกิดอยู่บนสวรรค์ชั้นฟ้า...”

5. โลกทัศน์ด้านภูมิจักรวาล

ภูมิจักรวาลในที่นี้คือการมองจักรวาลตามแนวคิดของพุทธศาสนา ดังที่ Yongrot (1997, p. 27) กล่าวว่า พื้นฐานความเข้าใจเรื่องจักรวาลของศาสนาพุทธที่ยอมรับแต่ละจักรวาลมีเขาพระสุเมรุเป็นศูนย์กลาง ประกอบด้วยโลกใหญ่ 3 โลก ได้แก่โลกเบื้องบน (สวรรค์) โลกส่วนกลาง (โลกมนุษย์) และโลกเบื้องล่าง (นรก) ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะนรก สวรรค์ เนื่องจากโลกมนุษย์ก็มีการกล่าวถึงในภาพของนิทาน ตำนานและเรื่องเล่าที่เป็นวิถีชีวิตของตัวละครและผู้คนในชุมชนไทลื้อบ้านนาียงใต้แล้ว นอกจากนี้จะกล่าวถึงพระจันทร์และดวงดาวอันเป็นส่วนหนึ่งของระบบจักรวาลที่ปรากฏในคติความเชื่อของชาวไทลื้อบ้านนาียงใต้ด้วย

5.1 โลกทัศน์เกี่ยวกับนรก สวรรค์

เนื่องจากนรกและสวรรค์ที่ปรากฏในเรื่องเล่าของชาวไทลื้อบ้านนาียงใต้นั้นมีปรากฏร่วมกัน ไม่ได้อธิบายภาพของนรกสวรรค์ที่แยกกันอย่างชัดเจน ซึ่งส่วนมากจะกล่าวถึงนรกมากกว่า ดั่งนั้นผู้วิจัยจึงจะนำมากล่าวพร้อมกัน และข้อความที่ปรากฏนั้นก็สะท้อนให้เห็นถึงโลกทัศน์ที่เป็นคติความเชื่อเกี่ยวกับนรกสวรรค์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งนรกเป็นสถานที่ทุกคนไม่ยอมไปจึงต้องทำความดีเพื่อจะได้หลุดพ้นจากการตกนรกเพื่อจะได้ขึ้นสวรรค์ ซึ่งเป็นสถานที่อุดมคติที่ทุกคนอยากไปเกิดหลังจากตายจากโลกมนุษย์แล้ว เพราะเป็นสถานที่เสวยมีแต่ความสุขเสวยทิพย์สมบัติ จึงมีการทำบุญสร้างสิ่งต่าง ๆ ไว้ หรือทำบุญเพื่ออุทิศให้กับคนตาย เพื่อช่วยเหลือไม่ให้ไปตกนรก และคอยช่วยเหลือให้ขึ้นไปอยู่บนสวรรค์ โลกทัศน์เกี่ยวกับนรก สวรรค์ของชาวไทลื้อบ้านนาียงใต้ มีคติความเชื่ออีกอย่างนอกเหนือจากผลกรรมที่กระทำตามหลักพุทธศาสนาแล้ว การจะหลุดพ้นจากนรก ไม่ต้องไปตกนรกหรือการได้ขึ้นสวรรค์นั้น นอกเหนือจากผลบุญกุศลที่ทำแล้ว ยังมีสิ่งที่สามารถช่วยให้ไม่ไปตกนรกและช่วยให้สามารถขึ้นสวรรค์ได้ สิ่งที่ช่วยให้ไม่ไปตกนรกนั้นคือทุงโย (ธงยมแมงมุม) และทุงดอก (ธงแผ่นผ้า) จะเป็นสิ่งที่ไปช่วยเกี่ยวอุตุดึงผู้ที่จะไปตกนรกให้หลุดพ้นจากนรกได้

ดังข้อความในเรื่องทุ่งไຍว่า “...ทุ่งไยคือธงที่ใช้เพื่อทำบุญอุทิศให้คนตายที่ไปตกที่ทุ่งขี้ยาก เมื่อถวายทุ่งไยไปให้แล้ว เขาจะจับเอาทุ่งไยแล้วทุ่งไยจะพาเขาออกจากที่ทุ่งขี้ยากนั้น...” หรือข้อความในเรื่องทุ่งดอกว่า “...เมื่อใครทานทุ่งอันนี้แล้ว คนที่ตายไปตกทุกข์ได้ยาก ทุ่งนี้ก็จะไปกวัดแกว่งดึงเอาคนที่ตายไปนั้นให้เขาจับทุ่งนี้ขึ้นมา...” ส่วนสวรรค์นั้นก็จะมีสัตว์ที่ทำเป็นหุ่นสัตว์ที่ได้นำไปทำบุญจะพาขึ้นไปสวรรค์หลังจากที่ตายไปแล้ว ดังข้อความเรื่องการทำบุญเดือน 12 (สำนวนที่ 1) ที่ว่า “... สมมติว่าเราทานตัวสัตว์คือนกยูง เวลาที่เราตายไปก็จะมีนกยูงไปรับเอาเราเพื่อไม่ให้ไปตกนรกและพาเราขึ้นสวรรค์ ...”

5.2 โลกทัศน์เกี่ยวกับพระจันทร์และดวงดาว

พระจันทร์และดวงดาวถึงแม้จะมีอยู่จริงในระบบสุริยจักรวาลและสามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า แต่ชาวไทลื้อบ้านนาYangไตก็ได้นำมาเป็นนิทานเล่าขานสืบต่อกันมาซึ่งสะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ที่มีต่อพระจันทร์และดวงดาวในการรับรู้ของชาวไทลื้อบ้านนาYangไตว่าพระจันทร์และดวงดาวเป็นสิ่งที่ไม่ได้เกิดตามธรรมชาติแต่เป็นสิ่งที่เกิดจากมนุษย์หรือสัตว์ผู้มีบุญหรือผู้ที่ทำความดี ซึ่งถูกนำเสนอผ่านเรื่องดาวไถน้อยที่กล่าวถึงพระจันทร์เกิดจากแม่ไก่ที่ตายไปเพราะได้ยินดีย์ยอมตายเพื่อให้สองตายายฆ่าทำเป็นอาหารถวายเพลพระ ส่วนดวงดาว เกิดมาจากลูกไก่ที่กระโดดเข้ากองไฟยอมตายตามแม่ไก่ ดังข้อความว่า “...เมื่อแม่ไก่ถูกฆ่าแล้ว ลูกไก่ก็ทยอยกระโดดเข้ากองไฟตายตามแม่ไป ตายทั้งแม่ไก่และลูกไก่ ได้ไปเกิดอยู่บนสวรรค์ชั้นฟ้า เราจึงเรียกว่า ดาวไถน้อย ส่วนแม่ไก่เกิดเป็นพระจันทร์...”

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าโลกทัศน์เป็นภาพรวมของแนวคิดพื้นฐานที่ชุมชนไทลื้อบ้านนาYangไตมีต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีการสั่งสมบ่มเพาะจนกลายเป็นวิถีชีวิตที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้ผู้คนมีความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนไทลื้อบ้านนาYangไตได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพราะโลกทัศน์เป็นสิ่งที่ทำความเข้าใจซึ่งกันและกันของมนุษย์แต่ละสังคมวัฒนธรรม เพราะบางครั้งถึงแม้ว่าอยู่ในสังคมวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง หรือสังคมวัฒนธรรมลาวเหมือนกัน แต่ก็อาจมีบางอย่างที่มีลักษณะเฉพาะกลุ่มหรือเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของกลุ่มชน บางครั้งถึงแม้เป็นชาติพันธุ์เดียวกัน เคยอยู่ร่วมกันมาก่อน แต่เมื่อมีการอพยพแยกย้ายห่างกันนานเข้า ไปอยู่ใกล้กับสังคมอื่น ชาติพันธุ์อื่น ก็อาจทำให้โลกทัศน์หลายอย่างเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของชุมชนหรือสังคมที่ได้มีการปฏิสัมพันธ์กันได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นการได้ศึกษาโลกทัศน์เฉพาะกลุ่มชน

จะทำให้คนอื่นเข้าใจเราหรือเราเข้าใจคนอื่นได้ดียิ่งขึ้นและสามารถอยู่ร่วมกันได้ในสังคมอย่างปกติสุข

อภิปรายผลการวิจัย

โลกทัศน์ชาวไทลื้อบ้านนาียงใต้ เมืองน้ำบัก แขวงหลวงพระบาง ที่สะท้อนผ่านนิทาน ตำนานและเรื่องเล่าทั้ง 5 ด้านนี้ถือว่าเป็นภาพรวมของแนวคิดพื้นฐานที่ชุมชนไทลื้อบ้านนาียงใต้มีต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว ที่มีการสั่งสมบ่มเพาะจนกลายเป็นวิถีชีวิตที่ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้ผู้คนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนไทลื้อบ้านนาียงใต้ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพราะโลกทัศน์เป็นสิ่งที่ทำความเข้าใจซึ่งกันและกันของมนุษย์แต่ละสังคมวัฒนธรรม เพราะบางครั้งถึงแม้ว่าอยู่ในสังคมวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง หรือสังคมวัฒนธรรมลาวเหมือนกัน แต่ก็อาจมีบางอย่างที่มีลักษณะเฉพาะกลุ่มหรือเป็นอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มชน บางครั้งถึงแม้เป็นชาติพันธุ์เดียวกัน เคยอยู่ร่วมกันมาก่อน แต่เมื่อมีการอพยพแยกย้ายห่างกันนานเข้า ไปอยู่ใกล้กับสังคมอื่น ชาติพันธุ์อื่นก็อาจทำให้โลกทัศน์หลายอย่างเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของชุมชนหรือสังคมได้เช่นเดียวกัน ดังเช่นการศึกษาของ Jomnamon (2013) ที่ได้ศึกษาโลกทัศน์ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านไทลื้อ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ก็พบโลกทัศน์ที่ต่างกัน คือพบโลกทัศน์ 6 ด้าน ได้แก่ โลกทัศน์ด้านอำนาจ โลกทัศน์ด้านความเชื่อ โลกทัศน์ด้านคติสอนใจ โลกทัศน์ด้านสุขภาพ โลกทัศน์ด้านธรรมชาติ และโลกทัศน์ด้านกลุ่มชาติพันธุ์อื่น จะเห็นว่ามีความแตกต่างกันในบางประเด็น ทั้งนี้อาจขึ้นอยู่กับมุมมองของผู้วิจัยหรือขึ้นอยู่กับไทลื้ออำเภอเชียงคำใกล้ชิดกับบริบทสังคมล้านนา หรือกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง จึงทำให้ค้นพบโลกทัศน์ที่ต่างก็อาจเป็นได้ แต่บางประเด็นเหมือนกันแต่เมื่อเปรียบเทียบรายละเอียดจะเห็นว่ามีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะโลกทัศน์ด้านความเชื่อและโลกทัศน์ด้านสุขภาพ ซึ่งโลกทัศน์ด้านความเชื่อของไทลื้ออำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ที่มองว่าป่าเป็นสถานที่ที่เต็มไปด้วยอันตรายไม่น่าไว้ใจ ลึกลับซับซ้อน อีกทั้งยังมีสัตว์ป่ามากมายที่ไม่คุ้นเคย และอาจสำแดงฤทธิ์อัศจรรย์ให้เป็นที่น่ากลัวแก่มนุษย์ก็ได้ ส่วนเรื่องป่าของไทลื้อบ้านนาียงใต้ มองว่าเป็นแหล่งหาอาหารที่สำคัญที่ผู้คนสามารถเข้าไปหาอาหารได้ ซึ่งอาจต้องการสื่อให้ผู้คนเห็นคุณค่า เห็นคุณประโยชน์ของป่า เพื่อให้ชุมชนมีความรักความหวงแหนป่าให้อยู่คู่ชุมชน เพราะเมื่อทำลายป่าก็เหมือนการทำลายแหล่งอาหารของตนเองด้วยเช่นกัน ส่วนโลกทัศน์

ด้านสุขภาพของไทลื้ออำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา มองว่าเหล่าคือโอสถแก้ปวด ทำให้คนดื่มเข้าไปแล้วเกิดง่วงนอน จนทำให้อาการปวดเมื่อยตามร่างกายหายไป ส่วนเรื่องเหล่าของไทลื้อบ้านนาช่างใต้ ที่กล่าวถึงในตำนานเหล่า และตำนานเหล่าพันเชียง ไม่ได้กล่าวว่า เป็นยาแก้ปวด แต่กล่าวว่าเป็นสิ่งสร้างความสุข ความสนุกสนานรื่นเริง ชูกำลังและบันเทิงอารมณ์ ซึ่งมุมมองเกี่ยวกับเหล้านี้สะท้อนให้เห็นในชีวิตจริงของชุมชนที่ใช้เหล่าในการต้อนรับแขก เป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ สร้างความรักความผูกพัน ความใกล้ชิดสนิทสนมกันผ่านความสนุกสนานจากการได้ดื่มเหล้าด้วยกัน จะเห็นว่าโลกทัศน์หลายอย่างของไทลื้อบ้านนาช่างใต้ถึงจะมีคล้ายกับไทลื้อชุมชนอื่น แต่รายละเอียดมุมมองบางอย่างอาจแตกต่างจากท้องถิ่นอื่น เพราะเป็นสิ่งที่หล่อหลอมมาจากชุมชนของตนเอง สอดคล้องกับที่ Chinchang (1988, p. 125) ได้กล่าวว่าโลกทัศน์คือวิถีความคิดของแต่ละกลุ่มชน เป็นผลผลิตที่เกิดหรือหล่อหลอมมาจากวัฒนธรรมของกลุ่มนั้น โลกทัศน์ของบุคคลในสังคมหนึ่ง จึงมักจะแตกต่างจากโลกทัศน์ของอีกสังคมหนึ่ง

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้พบว่า โลกทัศน์ชาวไทลื้อบ้านนาช่างใต้ เมืองน้ำบาก แขวงหลวงพระบาง ที่สะท้อนผ่านนิทาน ตำนานและเรื่องเล่าทั้ง 5 ด้านนี้ถือว่าเป็นภาพรวมของแนวคิดพื้นฐานที่ชุมชนไทลื้อบ้านนาช่างใต้มีต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว ที่มีการสั่งสมบ่มเพาะจนกลายเป็นวิถีชีวิตที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน โลกทัศน์บางอย่างมีเหมือนกันกับกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันที่อยู่คนละพื้นที่ โดยถูกนำเสนอผ่านตำนานและเรื่องเล่าที่เป็นพิธีกรรมต่าง ๆ เพื่อบอกเล่าถึงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Mitphraphan (2016) ได้ศึกษาเรื่องวรรณกรรมและพิธีกรรมบอกตัวตนคนพลัดถิ่นของชาวไทลื้อเมืองยอง หมู่บ้านร่มโพธิ์ทอง ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ที่พบว่า วรรณกรรมที่มีบทบาทต่อการสืบทอดอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมคือตำราประกอบพิธีกรรม ชาวไทลื้อพลัดถิ่นยังสืบทอดพิธีกรรมต่าง ๆ ตามความเชื่อและวิถีปฏิบัติของตนเท่าที่จะปฏิบัติได้ พิธีกรรมเกือบทั้งหมดได้ใช้ตัวบทจากวรรณกรรมที่ชาวไทลื้อพลัดถิ่นนำมาด้วย บางอย่างเหมือนกันกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่มีการปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของสังคม แต่โลกทัศน์ที่โดดเด่นคือ โลกทัศน์ ที่เป็นค่านิยมเกี่ยวกับการทำบุญเพื่อให้หลุดพ้นจากการตกนรก สะท้อนผ่านการทำบุญถวายวัด ค่านิยมเกี่ยวกับการทำบุญเพื่อให้สัตว์พาขึ้นสวรรค์ และตัดกรรมเวรกับสัตว์ สะท้อนผ่านการทำบุญสัตว์ถวายทาน และค่านิยมเกี่ยวกับการมีความเสมอภาคระหว่างผู้ชายผู้หญิง

ดังนั้น การได้ศึกษาโลกทัศน์เฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันแต่แตกต่างกัน จะทำให้เข้าใจกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น เพราะจะทำให้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่างที่แต่ละชุมชนได้พยายามรักษาอัตลักษณ์ของตนให้คงอยู่และมีบางอย่าง อาจต้องปรับเปลี่ยนวิถีวัฒนธรรมของตนให้เข้ากับสังคมวัฒนธรรมรอบข้างที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์อื่นเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ในสังคมอย่างปกติสุขภายใต้บริบทสังคมที่หลากหลายชาติพันธุ์และหลากหลายวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ควรมีการศึกษาข้อมูลวรรณกรรมมุขปาฐะประเภทนิทาน ตำนานและเรื่องเล่าของกลุ่มชนไทลื้อกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะกลุ่มที่ระบุถึงในประวัติศาสตร์บ้านนาียงใต้ ที่อพยพมาจากจีนด้วยกัน เพื่อศึกษาเปรียบเทียบว่ามีโลกทัศน์ที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรบ้างในฐานะที่มีต้นเค้ารากเหง้าทางชาติพันธุ์เดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- Anantasan, S. (2000). *Folklore Theory and Techniques*. Bangkok: Ramkhamhaeng University.
- Chinchang, A. (1988). *Kap Seng Bang Fai: A case study of Mueang District, Yasothon Province* (Master's thesis). Srinakharinwirot Mahasarakham University, Mahasarakham.
- Jornnamon, U. (2013). World View, Folk tales, Tai Lue, Chiang Kham District, Phayao Province. *Trends of Humanities and Social Sciences Research*, 1 (3), 28-38.
- Mitphraphan, W. (2016). *Variables and identity descriptions of the Tai Lue diaspora of Muang Yong. Rom Pho Thong Village Tha Ko Subdistrict, Mae Suai District, in Chiang Rai Province*. (Doctoral dissertation). Chulalongkorn University, Bangkok.
- Phra Chanta Chantawangso (2017). *History of Ban Na Yang Nuea and Na Yang Tai, Na Yang Group Nambak District Luang Prabang Province, Laos*. Luang Prabang : Unpublished manuscript.

- Phrakrupariyatkititamrong. (2014). Changing values in Present society. *Journal of MCU Social Science Review*, 3 (3), 1-13.
- Pongsapit, A. (1991). *.Culture, religion and ethnicity :Analyzing Thai society using anthropological approaches*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Punnotok, T. (1994). *Northeastern literature*. Bangkok: Ramkhamhaeng University Press.
- Wongkul, P. (1997). *The power of literature*. Bangkok: Dokya Press.
- Yongrot, W. (1997). *A study on cosmo-geography in the mural paintings of the Early Ratanakosin Period in Bangkok* (Master's thesis). Silpakorn University, Bangkok.